

POSTANOWIENIE

2 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Aleksander Stępkowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 2 sierpnia 2023 r. w Izbie Cywilnej
w Warszawie

wniosku M. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w T.

o zbadanie spełnienia przez SSN Tomasza Szanciło wymogów niezawisłości
i bezstronności w sprawie III CZ 193/23

postanawia:

I. odrzucić wniosek;

**II. o odrzuceniu wniosku zawiadomić Okręgową Radę
Adwokacką w K.**

UZASADNIENIE

Do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek powódki, zastępowanej przez adwokata A.N. o przeprowadzenie testu niezawisłości i bezstronności (k. 7). Wniosek nie zawierał ani żądania stwierdzenia, że w sprawie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 29 § 5 u.SN, ani przytoczenia okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie (zob. art. 29 § 9 u.SN). Ponadto wskazano, że „strona wnosi [...] o przeprowadzenie [...] w niniejszym postępowaniu przed SN testu niezawisłości i bezstronności w trybie Art. 42 § 3 ustawy p.o u.s.p.” [pisownia oryginalna], zamiast powołania właściwej podstawy prawnej z u.SN.

Zgodnie z zarządzeniem Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z 14 lipca 2023 r. (k. 9), 19 lipca 2023 r. przeprowadzono losowanie składu orzekającego do rozpoznania wniosku o zbadanie spełniania przez sędziego Sądu Najwyższego

Tomasza Szanciło wymogów niezawisłości i bezstronności, zarejestrowanego w Izbie Cywilnej pod sygn. akt III CB 29/23.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ze względu na wady konstrukcyjne wniosku, nie mógł on zostać rozpoznany.

I.

Ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r., poz. 1259; dalej: „ustawa nowelizująca”), z dniem 15 lipca 2022 r. dodano do u.SN przepisy art. 29 § 4-25, regulujące instytucję tzw. testu niezawisłości i bezstronności. Podobny instrument został wprowadzony w tym samym czasie również m.in. w art. 42a § 3-14 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. p.u.s.p. Ustawodawca po raz kolejny w ostatnich latach rozbudował tym samym katalog środków prawnych umożliwiających badanie spełnienia przez sędziego rozpoznającego daną sprawę standardów niezawisłości i bezstronności.

Zgodnie z art. 29 § 5 u.SN dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego lub sędziego delegowanego do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy, przy czym okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności (art. 29 § 4 u.SN). W art. 29 § 6 u.SN określono przy tym katalog spraw, w których przysługuje uprawnienie do złożenia wniosku o zbadanie niezawisłości i bezstronności. Zgodnie z tym przepisem wniosek o stwierdzenie przesłanek, o których mowa w art. 29 § 5 u.SN, może być złożony wobec sędziego Sądu Najwyższego lub sędziego delegowanego do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym wyznaczonego do składu rozpoznającego: 1) środek zaskarżenia; 2) sprawę dyscyplinarną; 3) sprawę o zezwolenie na

pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie sędziów, asesorów sądowych, prokuratorów i asesorów prokuratury; 4) sprawę z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych dotyczącą sędziego Sądu Najwyższego oraz 5) sprawę z zakresu przeniesienia sędziego Sądu Najwyższego w stan spoczynku. Podobne uregulowanie zawiera art. 42a § 3 p.u.s.p.

Od strony procesowej, nowe instrumenty prawne, określone odpowiednio w art. 29 § 5 u.SN i art. 42a § 3 p.u.s.p., zostały ukształtowane jako środki, w ramach których można formułować zarzuty braku niezawisłości i bezstronności sędziego z powołaniem się łącznie na okoliczności towarzyszące jego powołaniu oraz postępowaniu sędziego po powołaniu, jeżeli w kontekście konkretnej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego (realny) wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy.

W uzasadnieniu ustawy nowelizującej stwierdzono, że „celem tej instytucji jest zapewnienie uczestnikom postępowania sądowego (...) gwarancji procesowych, że nie występują jakiegokolwiek wątpliwości odnośnie bezstronności i niezawisłości sędziego orzekającego w sprawie”.

II.

Odnośnie do wymogów wniosku rozpatrywanego w niniejszej sprawie wskazać należy, że pochodzi on od strony postępowania przed Sądem Najwyższym, a zatem od osoby uprawnionej (zob. art. 29 § 7 u.SN). Wniosek został sporządzony, podpisany i wniesiony przez fachowego pełnomocnika, a zatem został spełniony wymóg, o którym mowa w art. 87¹ § 1 k.p.c. w zw. z art. 29 § 8 zd. czwarte u.SN. Wniosek nie spełnia natomiast wymogów, o których mowa w art. 29 § 5 u.SN. Przepis ten stanowi, że dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowaniu po powołaniu, na wniosek uprawnionego, o którym mowa w § 7, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy.

We wniosku nie podjęto próby wskazania postępowania sędziego po powołaniu, które w okolicznościach danej sprawy mogłoby świadczyć o możliwości naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik tej sprawy. Nie wskazano też wymaganych prawem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz mających związek z charakterem danej sprawy. Tymczasem przedmiotem badania może być jedynie dochowanie wymogów niezawisłości i bezstronności w kontekście konkretnej sprawy w tym sensie, iż ewentualne deficyty niezawisłości i bezstronności mogłyby oddziaływać na wynik tej sprawy.

Konsekwentnie, wniosek nie zawiera również wskazania okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie – w zakresie okoliczności, sposobu postępowania sędziego po powołaniu, jak i charakteru sprawy oraz wpływu na jej wynik (zob. art. 29 § 9 pkt 2 u.SN).

Sama konstrukcja testu zakłada indywidualizację wniosku do konkretnego sędziego. Wskazuje na to chociażby konieczność podniesienia okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu. Zatem wniosek o przeprowadzenie testu niezawisłości i bezstronności nie mógł zostać rozpoznany, ponieważ nie był skonkretyzowany i skierowany w stosunku do konkretnego sędziego. Wniosek nie zawierał w tym względzie stosownej argumentacji.

Ustawodawca w art. 29 § 8 u.SN przewidział, że wniosek składa się w terminie tygodnia od dnia zawiadomienia uprawnionego do złożenia wniosku o składzie rozpoznającym sprawę, po to aby wniosek ten mógł być odniesiony do konkretnego sędziego. Celem przewidzianej w art. 29 § 5 i n. u.SN instytucji badania niezawisłości i bezstronności sędziego nie jest zatem umożliwienie kwestionowania przewidzianego przez ustawodawcę systemu powoływania sędziów, ale ocena indywidualnych okoliczności dotyczących powołania konkretnego sędziego oraz jego zachowania po powołaniu, przy czym ocena ta powinna nastąpić w kontekście konkretnej sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 3 listopada 2022 r., V KB 10/22).

Jeżeli wniosek jest niedopuszczalny, z mocy ustawy podlega on odrzuceniu w składzie ukształtowanym na podstawie art. 47 § 3 k.p.c., którego dopełnieniem

w realiach niniejszej sprawy są przepisy art. 367 § 3 zd. 2, art. 373 § 1, art. 375 i art. 397 § 3 k.p.c. w zw. z art. 29 § 24 u.SN.

Artykuł 29 § 10 u.SN przewiduje odrzucenie wniosku, o którym mowa w art. 29 § 5 tejże ustawy. Natomiast zgodnie art. 29 § 24 u.SN w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania toczącego się na skutek wniosku oraz postępowania odwoławczego stosuje się odpowiednio przepisy o zażaleniu obowiązujące w postępowaniu, którego wniosek dotyczy. W niniejszej sprawie ustawodawca przewidział więc odpowiednie stosowanie przepisów o zażaleniu unormowanych w k.p.c. Odrzucenie wniosku, o którym mowa w art. 29 § 10 u.SN nie ma charakteru merytorycznego rozpoznania. Wyłączone jest więc stosowanie przepisu art. 29 § 15 u.SN. Przepis ten dotyczy bowiem sytuacji podjęcia czynności rozpoznawczych mających z założenia doprowadzić do rozstrzygnięcia merytorycznego, a nie, jak w tym przypadku, odrzucenia wniosku w wyniku przeprowadzenia kontroli warunków formalnych złożonego pisma procesowego.

W ocenie Sądu Najwyższego, w takim przypadku, w myśl art. 397 § 3 k.p.c. mają zastosowanie odpowiednio przepisy o postępowaniu apelacyjnym, z których wynika, że odrzucenie wniosku odbywa się na posiedzeniu niejawnym w składzie jednoosobowym (por. treść art. 375 w zw. z art. 373 oraz art. 367 § 3 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 47 § 3 k.p.c.). Natomiast uprawnionym do wyznaczenia posiedzenia celem rozważenia odrzucenia wniosku z uwagi na to, że nie spełnia on warunków formalnych jest sędzia sprawozdawca, co wynika z § 84 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – Regulamin Sądu Najwyższego z 14 lipca 2022 r.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 29 § 5, § 9, § 10 i § 24 u.SN w zw. z art. 47 § 3 w zw. art. 397 § 3 w zw. z art. 367 § 3 zd. 2, art. 373 § 1 i art. 375 k.p.c. oraz § 84 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – Regulamin Sądu Najwyższego z 14 lipca 2022 r. (Dz. U. z 2022 r., poz. 1489) orzekł jak w pkt I sentencji, a w oparciu o art. 29 § 11 u.SN, który stanowi, że o odrzuceniu wniosku niespełniającego wymagań, o których mowa w § 9, zawiadamia się właściwy organ samorządu zawodowego, do którego należy pełnomocnik, jak w pkt II sentencji.

[as]

[K.O.]